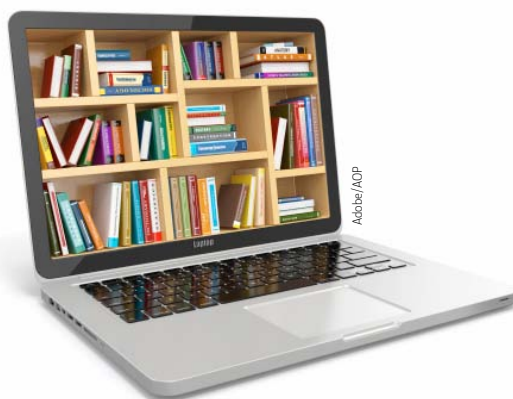

TYÖSSÄ

Tutkijan tukipalvelut tehokkaaseen käyttöön

Korva-, nenä- ja kurkkutautien ja foniatrian väitöstutkijat ja vastikään väitelleet lääketieteen tohtorit kokevat hyötyvänsä erityisesti biostatistikon, kielentarkastajan, tutkimushoitajan ja informaattikon palveluista. Niistä pitäisi tiedottaa nykyistä paremmin.

Lääketieteen tohtoreita valmistuu Suomessa vuosittain noin 250 (1). Joka neljäs lääkäri on väitellyt ja joka kolmas tekee tieteellistä tutkimusta (2).

Väitellyt lääkäri on työnantajan näkökulmasta tieteellisen työn lisäksi kehittänyt taitojaan esimerkiksi ryhmässä toimimisen, projektinhallinnan, organisoimisen ja esiintymisen saralla (3,4). Tohtorintutkinto onkin erikoislääkäritutkinnon lisäksi tavallinen pätevyysvaatimus yliopistosairaalan virkaan. Kliininen lääketieteen tutkimus lisää tuottavuutta, syntyvien innovaatioiden ja asiantuntijuuden määrää organisaatiossa (5).

Julkaistua tietoa väitöstutkimuksesta tutkijakoulutettavan näkökulmasta on vähän (3,7–9). Pääosin julkaisuissa käsitellään laajempia kokonaisuuksia kansallisen tai oppialakohtaisen tohtorikoulutuksen sekä ohjaajan näkökulmasta (4,6–13).

Korva-, nenä- ja kurkkutautiopin tutkijaverkosto selvitti syksyllä 2017 säh-

köisen kyselytutkimuksen avulla korva-, nenä- ja kurkkutautien sekä foniatrian väitöskirjaa tekevilta ja vastikään väitelleiltä, millaisia väitöskirjatyön tekemistä tukevia resursseja Suomessa on käytössä yliopistosairaaloissa heidän klinikoissaan.

Kyselyyn vastasi yhteensä 25 väitöskirjatutkimusta tekevää henkilöä, ja kaikki lääketieteelliset tiedekunnat olivat edustettuina. Vastausten arvioitiin kattavan 49 % kohdejoukosta. Vastanneista seitsemän oli väitellyt. Väitöskirjaa tekevilta puolet suunnitteli väittelevänsä kahden seuraavan vuoden aikana, mutta hajonta jatkui vuoteen 2025.

Tukipalvelujen käyttö vaihtelevaa

Vastanneista joka neljännellä oli käytössään henkilökohtainen työtila ja kolmella neljästä oli mahdollisuus jaettuun

työtilaan. Työtila puuttui neljältä. Tutkijat kokivat hyötyvänsä käytettävissä olevasta työtilasta. Rauhallisen ja välineistöltään riittävän työtilan tarjoaminen lienee edellytys tuotteliaaseen työskentelyyn.

Kirjastopalvelut olivat kattavasti saatavilla, ja ne koettiin lehtivalikoiman ja sähköisten aineistojen osalta pääosin hyvin hyödyllisiksi. Etäkäyttömahdollisuus oli tärkeä. Kaksi vastaajaa ilmoitti, ettei post doc -vaiheessa voi enää hyödyntää yliopiston palveluja, vaikka tutkimuksen jatkamisen kannalta käyttöoikeuksien säilyminen olisi tärkeää.

Informaattikon palvelut olivat myös saatavilla, mutta puolet vastanneista ei ollut käyttänyt niitä. Vähäinen käyttö on yllättävää, sillä näitä palveluja käyttäneet hyötyivät niistä paljon.

Biostatistikon palveluista katsoi hyötyvänsä kolme neljästä vastanneesta. Käyttöaste voisi olla parempi, mutta sitä voi selittää tutkimuksen vaiheesta johtuva analysoitavan aineiston puuttuminen. Tavaton tulos ei ole; heikompiakin käyttöasteita (57,5 %) on raportoitu (7). Biostatistikon käytön lisääminen voisi parhella ajankäytön

Kurssit on julkaistava riittävän aikaisin.

tehostamista, tuoda apua hankalaksi koettuun aihealueeseen ja tukea ohjaajalle.

Yli neljäsosalla ei ollut tutkimushoitajaa saatavilla. Runsaasti kontakteja, papereita ja välineistöä käsittävän projektin käytännön asioiden pyörittämiseen kliinisen työn ohella tutkimushoitajan apu on merkittävä.

Avovastauksissa hyödyllisiksi tukipalveluiksi mainittiin klinikan tieteelliset meetingit sekä loistavat työkaverit, joita saa vaivata tutkimustyöhön liittyvissä asioissa.

Viestintäyksiköstä, rahaliikenteen hallinnoinnista ja lakipalveluista ei vastanneilla ollut juuri kokemuksia. Kielentarkistajan palveluista kertoi hyötynensä puolet, mutta graafikon palvelujen saatavuus ja tietämys aiheesta oli vähäinen.

Yksityiskohtaiset vastaukset esitetään liitekuvioissa artikkelin sähköisessä versiossa (Sisällysluettelot > SLL 38/2020).

Kursseille osallistumisessa vaikeuksia

Vastanneet kokivat hyötynsä etenkin yliopiston, tutkijakoulun ja Korva-, nenä- ja kurkkutaudit – pään ja kaulan kirurgia ry:n tarjoamasta koulutuksesta. Kurssitarjonnan koki riittäväksi puolet vastanneista ja riittämättömäksi viidennes; viidennes ei ottanut kantaa. Verkkokursseille oli vastanneista osallistunut kolmannes.

Puolet vastaajista koki, että kurssimuotoiseen koulutukseen osallistuminen ei ollut helppoa. Tämä oli selvästi tärkeä asia, sillä aihe kirvoitti runsaasti avovastauksia. Kahdeksan vastaajaa kertoi eri sanamuodoin kurssille ilmoittautumisen ja hyväksynnän tapahtuvan liian lähellä aloitusajankohtaa etenkin yliopiston järjestämässä koulutuksessa. Kliinisen työn työpistesijoitukset ja potilaiden ajanvaraukset eivät enää mahdollistaneet osallistumista kurssien tullessa tarjolle.

Avovastausten perusteella tohtorikoulutusohjelmien kurssit oli suunnattu päätoimisille opiskelijoille ja tutkijoille, sillä kurssit ajoittuvat pääosin virkaajalle. Verkkokurssien lisääminen saat-

taisi helpottaa kurssien sijoittamista tutkimusjaksoille tai potilastyöhön käytettävän ajan ulkopuolelle. Alustavan tiedustelun perusteella tiedekunnat ovat kiinnostuneita lisäämään verkkokurssien tarjontaa.

Palveluista pitää tiedottaa

Kirjastopalvelut ja sairaaloiden tiedepalvelut ovat paikallisesti kaikille alueen tutkijoille yhtä lailla saatavilla. Tohtorikoulutukseen liittyvien teoriaopintojen suhteen kyselyn tulokset lienevät yleisissä kaikille kliinisille aloille.

Jo pelkkä tietoisuuden lisääminen informaation, datahallintapalvelujen, rahaliikennehallinnan, graafikon ja viestintäyksikön palveluista riittänee lisäämään niiden käyttöä. Joidenkin tutkijaa hyödyttävien palvelujen, kuten tutkimushoitajan ja henkilökohtaisen työtilan, laajempi saatavuus vaatii toimintayksikön selvää rahallista panostusta. Vastanneiden näistä palveluista saama hyöty on kuitenkin suuri.

Sähköiset datapalvelut lisääntyvät ja kehittyvät nopeasti. Huomiota on hyvä suunnata niiden tarjoamien mahdollisuuksien suuntaan, joskin taustoitusta ja yksityiskohtaiset pelisäännöt vaativat vielä tutkimusta (14).

Helposti toteutettava konkreettinen toimi tutkimuksen tehostamiseksi on informaation, kielentarkistajan ja biostatistikon käytön palveluista tiedotta-

minen. Yliopiston koulutustarjonnalle toive on myös selvä: kohdennetut koulutukset on julkaistava riittävän aikaisin ja verkkokurssien valikoima pitäisi saada kattavammaksi, mahdollisesti eri tiedekuntien yhteistyönä. ●

PEKKA TAMMINEN

LL, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
TAYS, korva- ja suusairaudet

ARGYRO BIZAKI-VALLASKANGAS

LT, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
TAYS, korva- ja suusairaudet

Eeva Haapio

LT, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
TYKS, korvaklinikka

VEERA LUUKKAINEN

LT, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
HYKS Pää- ja kaulakeskus, korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka

JOONAS TOIVONEN

LL, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoistuva lääkäri
TYKS, korvaklinikka

MARIA HEIKKINEN

LL, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
KYS, korva-, nenä- ja kurkkutaudit

JAAKKO PIITULAINEN

LT, korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri
TYKS, korvaklinikka

SIDONNAISUUDET

KNK-tutkijaverkosto on saanut apuraha Suomalaisten Lääkärisseura Duodecimilta ja Korvatautien tutkimussäätiöltä.

KIRJALLISUUTTA

- 1 Vipunen. Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. <https://vipunen.fi/fi>
- 2 Parmanne P. Ennakotietoja Lääkäri 2018 -tutkimuksesta. Suomen Lääkäriliitto 2019.
- 3 Hiltunen K, Pasanen H. Tulevat tohtorit: Jatko-opiskelijoiden kokemukset ja arvot tohtorikoulutuksesta 2005. Opetusministeriö, Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto 2006;1–94.
- 4 Karjalainen S, Pulkkinen M, Andberg R. Tohtorikoulutuksen kehittäminen. Opetusministeriö, Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto 2006;1–110.
- 5 Karma P, Lindqvist A, Viinikka L. Yliopistosairaalan kannattaa tutkia. Duodecim 2014;130:326–32.
- 6 Barnett J V, Harris RA, Mulvany MJ. A comparison of best practices for doctoral training in Europe and North America. FEBS Open Bio 2017;7:1444–52.
- 7 Kuhnigk O, Reissner V, Böthern AM ym. Criteria for the successful completion of medical dissertations - A multicenter study Kriterien für den erfolgreichen Abschluss medizinischer Dissertationen. GMS Z Med Ausbild 2010;27:1–7.
- 8 Helve O, Sarna S, Knip M, Heikinheimo M. Onko tutkijakoulutusohjelmasta hyötyä. Duodecim 2007;123:2753–7.
- 9 Can E, Richter F, Valchanova R, Dewey M. Supervisors' perspective on medical thesis projects and dropout rates: survey among thesis supervisors at a large German university hospital. BMJ Open 2016;6:1–7.
- 10 Helve O, Lauronen J, Remes AM. Tutkijakoulut murroksessa. Duodecim 2013;129:514–20.
- 11 Karvonen S-L, Knip M. Valtakunnallisesta kliinisestä tutkijakoulusta uutta voimaa ammattimaisten klinikkotutkijoiden kouluttamiseen? Duodecim 2006;122:2509–15.
- 12 Nieminen T, Vaara S, Schramko A, Siljander H, Simonen P. Hyvän tieteellisen ohjaustyön eväät. Duodecim 2016;132:1474–9.
- 13 Nummenmaa AR, Pyhälä K, Soini T. HYVÄ TOHTORI! Tohtorikoulutuksen rakenteita ja prosesseja. Tampere University Press 2008;1–178.
- 14 Minto C, Vriz GB, Martinato M, Gregori D. Electronic questionnaires design and implementation. Open Nurs J 2017;11:157–202.

